

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

קובץ מראוי מקומות

עומק א דיני

משפטי הממון

INTRODUCTION TO CHOSHEN MISPHAT

על פי התורה אשר יורוּךְ Yorucha

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

Compiled by the Bais HaVaad Halacha Center.

Project Editor: Rav Baruch Fried, Dayan at Bais HaVaad

For additional copies of this *Kuntras*, to sign up for *Yorucha*, or to obtain the *Yorucha* supplements (see back of booklet):

BAIS HAVAAD HALACHA CENTER

105 RIVER AVENUE, SUITE #301
LAKEWOOD, NJ 08701
1.888.485.VAAD(8223) | 732.232.1412
WWW.BAISHAVAAD.ORG/YORUCHA
YORUCHA@BAISHAVAAD.ORG

BAIS HAVAAD DIVISIONS

Business
Halacha
Services

Bais Din
& Dispute
Resolution

Zichron
Gershon Kollel
for Dayanus

Medical
Halacha
Center

Kehilla &
Bais Din Primacy
Initiative

Halachic Awareness
& Education

מראַי מקומות

משפטַי הממון

תוכן העניינים

- המוציא מבעליו עליו הראה 4
- בכל ספק ממון למה לא אמרינן
ספק אזל דאורייתא לחומרא? 8
- חיוב לוצאה ידי שמים 11
- קופין על מדת סדום 12
- לפניהם משורת הדין,
והאם קופין על זה 13,16

LOWINGER FAMILY

לעלו' נשמה
ר' יונה בן יצחק ז"ל
מרם בת חיים ע"ה

לעלו' נשמה
ר' דוד בן ברוך נבנדי ז"ל
נאלא בנת משה דוד ע"ה

ר' מאיר משה בן בנ ציון הלוי ז"ל
מינקא בת משה שמואל ע"ה

In memory of
HARAV YOSEF GROSSMAN ZT"ל
לע"נ הרב יוסף ישראָל ב"ר משה גROSSMAN זצ"ל

**ARYEH WEISS
& FAMILY**

**MR. HOWARD
ZUKERMAN Z"ל**
ל' צבי יעקב בן פסח יהודה זצ"ל
By his wife Mrs. Rosalyn Zuckerman

פרק שלישי כבא קמא

ב. דילם דמתקפה קרי מילתנן כנין סכה
סוח להבדיל ומלה גנטן לא מהרין כהה
ט' שנות גולן מילרין כתולין מהפורה עלי'ל
עס' כתובות כתובות נלא: קרכן זוויז, כהונמאנע
ט' מונטגנו נטני כהן גולד אנטה פון
הנטה גולד קרכן וכטומטה לא פון
ו' גולן רילקה טומטה: אליא איז בשטואו
א' או זויז זויז, סקסוניה גולד פון
ט' דילם דילם דילם דילם דילם דילם דילם
הנטק דוקה מלך גולד סכד גולד גולד
קמי: קראק נאכני איז שער, ברגן
ו' ווילם בזון מאכסי פולו גולד
ט' דילם דילם דילם דילם דילם דילם דילם

ב' טעם לאין הולבן בממוצע אחד הר' וכפנן (אפק ר' ז) סמכל רוגה וולמייסקס קומפלקס דרי נפסות מלוקס ווילט למם ט' כ"ז עופר הולבן בממוצע אחד הר' ובאו' כ' בה ושבורה פפוד: אמא מטמור ליעלוני ומיל אברוי דרכ' רב משמר' א' ר' רודר' בולה החבוי שמואל אמא רב וווקן אמור בקרון ווות אטמל'ן קד מסדרן

גלוון התש"ט

לעדי רשות

לְקֹדֶשׁ רַשָּׁה

הקבץ⁹ דאן הולצמן במשפט אחד דבריו. מינס מה נums לו סולני ליטע בער' מליע נפוצם בדורותינו פ' ק' זkidderim

למי נפומות וונגה לא ומרחיק קלה וכ"ר טשת גלן
כ"כ וופי סלולס לטול למג ול נקודות מרכז
טומטי גלן
סבמי גלן
לט רהה
אי כ"ר
טלך דוקה
טוויי: דוקה
ווממי גלן

רבינו חנוך

חטף שלמה על ר' י"ה
ה) מילן עד סוף לין וט'
ס"ה כל כתובות מהלך הול.
ט' מילן וט' ר' פון ס"ה
ט' מילן וט' ר' פון ס"ה

תלמוד בבלי עזנו ובדרכו - כב בא סמא תלמיד בבלוי צמוד מס 56הו מהבש עזני תבוגת אוניברסיטת החכמאות

Tosafos wonder why we follow the majority in deciding capital punishment, yet consider it insufficient with regards to monetary law? Tosafos answer that the concept of "muchzak" (the power of the owner/possessor) which applies specifically to a monetary dispute, combines with the minority possibility to uphold the possessor's presumption of ownership. This concept does not apply in the context of capital punishment.

תוס' מקשם למה בנסיבות הוילאים אחר הרוב ולא במונון. ומחריצים דבמונון יש עניין של "מוחזק" שמצויר לחיעוט, משא"כ בנסיבות דיליכא מוחזק" אמרינן שהמייעוט מבמנן דיליכא.

ארבעה סוגים של דיני ממונות במשפט הישראלי ואלה הם :

- א. ממון שיש לאיש בידי רעהו (דרך מקה וממכר, מתנה, מלוה, פקרון, מציה, גנבה ונולחה).
- ב.ירושה וונחלה.
- ג.שכר שכיר.
- ד.תשולם נזק.

כל דבר מעשה שאינו נכנס בחוג ארבעה סוגים אלה, אינם נמנים במשפט הישראלי על דיני ממונות שהם ערכיים קיימים ואינם חולפים, יצאו מכללם תקנות אשר תקנות מפני צורך צורך השעה ותנאי המקום. וגם קנסות לא בכללו במו, משום שכסף ענושים אינם ערך משפטי „אבל קנסות לאו משפט נינחו דקנסינן ליה טפי מדינה“ (סנהדרין דף נ"ו ע"ב רשי' דבר המתחיל דיני קנסות) ונפרע רק משום פעולה מוסרית והשפעה חנוכית. הकנס שהטילה התורה על הגנב וחייבתו בתשלומי כפל ובתשלומי ארבעה וחמשה, והחמירה בו יותר מבוגלן, אינם אלא משום שהאחרון „השויה כבוד עבד לכבוד קונו וחרaison לא השווה כבוד עבד לכבוד קונו, כביבל עין של מטה כאלו אינה רואה והוא של מטה כאלו אינה שומעת“ (בבא קמא דף ע"ט) „הגולן לא יראה מבני אדם כדרכך שלא יראה מהקב"ה, אבל גנב לא השווה עבד לקונו אלא ^{אוצר החכמה} בכבוד העבד יזהר מקונו, שהוא יראה מבני אדם ומעין של מעלה לא נזהר“ (רש"י שם). נموיקים חנוכיים נדרשים בכל הקנסות, שהיזום משום השפעה על סדר מהלך החיים הכללי¹, ואינם כדי ממונות שחיוובם בשביל עסקיו בני אדם הפרטיים שבין איש ורעהו.²

ב.

כל גדול הוא בדיני התורה בכל העניינים הנמנים על סוג הראשון: שבעל הממון הוא השולט היחידי על הונו וחייו, ולא הדין ולא הדין חותכים את גורל רכשו. כך היא דרך של תורהנו הקדושה שקניין הפרט הוא ברשותו של היחיד שקניינו שלו. וככרא חוט השני בתוך ארג לבן, כדukoasis היסודי הזה במסכת של עסקיו בני אדם, שבעל המעשה הוא המושל עליון המחייב את מהלך העסק עד סוף כל תוצאותיו המעשיות והמשפטיות.

1. כמו בקנס שהטילו חכמים על המנכ"ה המדרע והמתמא נאמר הטעם: „שלא יהיה כל אחד ואחד הולך ומתמאות טהרותיו של חברו“ (גיטין ג"ז).
2. חלק שני יכול אי"ה כל סוג קנסות ועיקרי התקנות, שבכללם נמצא הקורא גם חיובי אישות.

דיני
ממון
אינם כזרק
כל מצאות
התורה

קוחם שוחל
עלינו מצאות
ה' שלם
או להшиб
ץrix
שיוקדם
עלינו חוץ
משפטני

כין זעפּי
תגורה
המשפטן
החמצ שיר
למזהזק
ה' ז' שלם

דברי
רביון לא
מכורחים

ב

אבל הטיב אשר כתוב זהה בספר קונטרא הספיקות כלל א' סימן ו' אבל לא Bair כל הענין כראוי, דז"ל שם וראה לי דפירושו דהאי מילתא כך הוא, שלא אסורה התורה את הגזל אלא מה שהוא של חברו מצד הדין, אבל מה שהוא שלו מצד הדין לא אסורתו עליו התורה, והילך ספק ממון שהדין בו המוציא לחברו עלי הראה גם דרך דיאיסורה לית בה כשאינו מחזירה, וגם האורים ותומימים כתוב מעין זה דהתורה לא אסורה אלא ודאי גזל והוא כבשורי ודאי ולא עשרוי ספק, עכ"ל. וביאור ענין זה הוא לענ"ד על פי הקדמה כללית כלל דיני המשפטים של דיני ממונות בין איש לרעהו, אינם כדרך כלל מצותות התורה. דבר כל המצוות הוא מה שהזהירה לנו תורה בעשה ולא תעשה, חייב קיומם עליינו הוא העיקר לקיים מצותות ה'. ובדין ממונותינו אנו כן, אך קודם שחל עליינו מצותה ה' לשלם או להшиб, צריך שיוקדם עליינו ענין שמירת איזו מצוה, אלא ענין מציאות למי קני הדרה, ומפני ראי עפ"י תורה המשפטים להחזיק את החפשׂ. ולפי זה, מה אמרו חז"ל כליל ההלכות בספיקו של ממון, ודאי שמצוותנו עפ"י הכרעת השכל שעפ"י תורה המשפטים הדין נותן כן שבמלחיף פרה בחמור וילדת

בבא לצאות ידי שמים". וכ"כ בשו"ע (חו"מ סי' עה ס"ט).

4 הינו חייב משפטי שהוא מוחז למצוות התורה שנאמרו על האדם. ודין התורה, כגון מצוה לפרווע או להшиб, תלוי בהזהר' דורך הנגט העולס' ליכא צות להחזק את הממון וחיב לשלם או להחזיר, וכן התורה לא חל על האדם דין ממוני קודם חילות חיב' זו, וכ"כ ורבינו בש"ג (פ"ג ד"ה ועפ"י עמ' 24), וזה: "מושוויה גם ספק הנפל בזו חזיר לכל זה, שהיסוד בה סברת החכמים שהחליטו שכן ראוי להיות שהמושיא לחברו עליון הראה. וכך אכן לא בורר בראה ברורה שנפקע זכות בעליים הראשונים, הוא ראוי להיות הבעלים והשליט בכל אופני השתמשות ומשו"ה לא שיר לדון בזו מספק איסור גזל, דמתחלת עליונו להחלה מיהו הבעלים שראו להיות בידם שליטה והשתמשות החפשׂ, ואח"כ יחול דין איסור גזילה. וכיון דעפ"י 'משפט סברת השכל' החפשׂ שיר למזהזק, הרי זה חפשׂ שלו כאלו זכה בו עפ"י שאור הסכמת שכליים, והתופס ממנו הוא הגזל".

5 הינו דיש חייב בל"ד לכוף את הקטן ע"פ' שאינו מצוא מה"ת להшиб, ובענמא דילטאת משום דום רקטן שאינו מצוא לאיזו 'זכות' לעשוק ומקרי חפשׂ של חבריו בלבד קשור לחלות המצוות. ולא אמרינן דמקיון שאין הקטן מצוא על איסור גזל חשיב החפשׂ שלו. ומוכח מזה שאין ענין הבעלות תולי באיסור גזילה, אלא הדבר הוא להיפוך דהאיסור גזילה תולי בענין הבעלות וכ舐ש"כ רבינו לקמן (פ"ב ד"ה ונלענ"ד עמ' 14). ומוש"ה יש חייב משפטי 'שחל על הקטן עצמי' להшиб את החפשׂ שאינו שלו, ועל הב"ד לכופו לקיים את חיבתו שקדם למצוות התורה.

ולענ"ד יש מקום לומר דעת' דענין הבעלות 'קודם' לחלות המצוות כמש"כ רבינו, מ"מ לא חל על הקטן שום 'חייב משפטי' להшиб בפועל, אלא גזילת חפשׂ מבעל, בין עי' גדול בין עי' קטן, מחלוקת על החפשׂ שם 'גזילה' המחייב עפ"י התורה לנוגה בחפשׂ דין גזילה שהיא חזות החפשׂ לבעל. ולכן שחדברים אמרו בסוג' ב"ז להוציאו מן הקטן את גזילה ולהшибה לבעליה. וכך רצ' השדברים אמרו בסוג' ב"ז גזילה אמר' שאל' אמר' גזילה. כללו של דבר כל חפשׂ בעלות אדם שיצא תחת ידו חל עליון שם', אם פ'קדון' אם 'שאל' אם 'גנבה', המחייב ניוגו לפי שום החפשׂ ולכן ע"פ' שאין חיב בגרא בהשבה, חל חייב על הב"ד לדון את דין החפשׂ כפי ה'תואר' של עליון. אמן רבינו לשיטתו של דין שחל בחפשׂ איינו 'תואר' אלא מתעדים ב'גוף' הדבה עני שכתוב באיסורי הנאה שם 'כסם המזק' לאדם, היה מוכחה להסביר את חיב ההשבה על הגברא. וכל חיב שחל על הגברא, לפי רבינו, צריך שייהי חייב 'בפועל', כיוון דסל' דכל גדר מעשה הוא בהאדים העשו - עי' ש"א (פ"כ ב' ד"ה ומראה עמ' 294). ולכן קבע רבינו שיש חייב משפטי על הקטן עצמו להшиб. ועי' מש"כ רבינו בש"ד (פ"ח ד"ה אמן עמ' 508) דהשתנות הדינים בין חפשׂ רואנן של שמעון הוא אצל הבעלים ולא אצל החפיצים. ועי' לקמן (פ"ב הערה 49 עמ' 55), ועי' ש"א (פ"ט הערה 24 עמ' 144).

6 כ"כ רבינו בש"ג (פ"ג ד"ה ועפ"י עמ' 24), וזה: "וכן דרכי הקנינים بما שads מוסר מקנינו לחברו כתבו גדולי האחרונים שאינם חוקים שייהי דוקא עי' ז, וכשהסכימו רוב המדינה שיגמר קני עי' סיתומוא וכח' הוא קנן מה"ת".

R. Shimon Shkop questions why cases of doubt over ownership are not treated like a safek d'oraysa – doubt in a matter of a torah prohibition, in which we must be stringent, as the unrightful owner may incur a prohibition of Gezel – theft. He introduces a fundamental difference between monetary laws and other laws. With regards to monetary law, the prohibitions follow the protocols of ownership. If one is deemed to be the owner, even due to a disputed reality, he remains the rightful owner and is not guilty of theft.

שער ישר שער ה' פרק א' שער ישר שער ה' פרק א'
הגר"ש שקאפּ דן בקושיותו האחרוניות למה בכל ספק שבממון לא אמרינן ספק גזל דאוריתא להחומרא? ובabar על פי דרכי קונטרס הספקות (כלל א' סימן ו') שדיין ממון חולקים מדיני איסוח, ואחר שע"פ' משפטי ממון הרי הממון שיר למזהזק, כך הוא הדין ואין בו משום איסור גזל כלל.

וספק מתי נולד,adam נמצא הولد בשעת לידת הספק ברשות של אחד מהם יהיה כן שייהי בראשותו, ואם קיימת באגם אזילין בתיר מראה קמא. והנה הלאו של איסור גזל הוא שלא יכול איש מחבירו דבר ש�פ"י תורה המשפטים הוא של חבריו, וכן לא יעשה שכיר מה ש�פ"י משפט התורה הוא חייב לשלם. ואיך שיר לדון שיחוש מי שייעכט הממון תחת ידו עפ"י משפט התורה לאיסור גזל, אם הממון הוא שלו עפ"י משפט התורה איזה איסור גזל אפשר בזה, דהלאו של לא תגזול הוא לאו כללי, אסור לגזל مثل חבריו מה שהוא שלו, בין על ידי ירושה ובין על ידי זכיה של מקה, ומיתה והפקה, ובין אם זכה עפ"י משפט חכמים. ולפי זה נלענ"ד ברור ספק גזל אסור מן התורה הכל ספק איסור תורה, אלא ספק גזל הוא דבר רחוק מן המציאות, בכל ספק גמלו הווו לנו חכמים איזה משפט עפ"י תורה המשפטים, וכיון שאיכא בזה איזה דין משפט, כבר ליכא ספק איסור גזל. אלא או שהוא ודאי גזל או שהוא ודאי היתר Adams יתפומ התובע במקום שנפסק הדין דלא מהני תפיסה, הוא גזל ודאי, ובמקום דמהני תפיסה הוא ודאי היתר, וספק גזל היכא דליך בזה שום משפט דין ממונות, כגון גזל מאיש שהוא ספק נכרי ספק ישראלי למן אמר גזל נכרי מותה, בכ"ג היה ספק איסור הכל איסורי תורה, דבכה"ג אינו עניין כלל לדיני המשפטים דף' למן אמר גזל נכרי מותר אין לו שום זכות^{אברהם בלאו חכם} לגזל את הנכרי, וכמ"כ המגן אברהם בהלכות לובל^ב בשם ספר יראים, דף' למן דאמ' גזל נכרי מותר לא הו לכם. ועוד יבואו אופנים כאלוLKמן בס"ד, בכל כה"ג אסור מספק. ולפי זה, מש"כ בספר קונטרס הספיקות שמה שכותב התומים דספק גזל התירה תורה הוא עיין הדרך כתוב הוא ז"ל הוא תמורה, שהדברים רחוקים זה מזה שאין להם שום יחס, כמבואר לכל מעין.

ומה דכתב הרשב"ם בנבא בתרא דף נ"ז ע"ב משמע קצר בדברי התומים, דבאה אמרין שם⁹ רב פפא אמר אידי ואיידי בחצר השופטים ואיכא דקפני ואיכא דלא קפדי, גבי ממוני לא קולא גבי איסורה לחומרא, דמפרש רביינו גרשום בפשיות, גבי ממוני, לעניין חזקה, לא קולא, דאזילין בתיר דלא קפיד ולא הו חזקה, גבי איסורה, דנדלה לחומרא, דאיסורים לכנות¹⁰. והרשב"ם כתוב בזה הלשון, גבי ממוני, לעניין חזקה, לא קולא, יש לנו לילך

7. הינו אין הדיון כלל על זכותו המשפטית שיש לו על החפה, דוידי חייב הוא להחזירו ממ"ג. אלא הספק הוא על האיסור בלבד, אם בכה"ג אסור לאדם לגזל מן התורה או ליכא איסור

8. מגן אברהם (או"ח סי' תרז' ס"י).

9. ב"ב (נז): "מתני' אלו דברים שיש להן חזקה, ואלו דברים שאין להן חזקה היה מעמיד בהמה בחצר תנור ריחים וכיריים ומגדל תרגגולים ונוטן זבל בחצר אינה חזקה אבל עשה מהיצה להבטחו גבוח עשרה טפחים וכן לתנור וכן לכיריים וכן לריחסים הכנס תרגולין לתוך הבית ועשה מקום לזרבלו عمוק שלשה או גבוח שלשה הרי זו חזקה. גמ' Maiiana רישא ומאי שנא סי' פ (רש"מ): דבחעמדת בהמה כדי שלא מהיצה אין זו חזקה) וכו', אלא אמר רב מהמן אמר הרבה רבה בר אביבה הכא בחצר השופטין עסקיים דבעמדת כדיא לא קפדי, אמחייבה קפדי, ובעהודה כדיא לא קפדי והוא תנן השופטין שנדרו הנאה זה מזה אסורים ליכנס לחצר וכו', רב פפא אמר אידי ואיידי בחצר השופטין ואיכא דקפדי ואיכא דלא קפדי, גבי ממוני לא קולא, גבי איסורה לחומרא".

10. כמו כן משמע מהרא"ש (ב"ב פ"ד סי' ג) דגבוי ממון לא קולא' היו הנגגה בדיעד מושם המוציא מחבירו עליו הראייה וליכא היתר לכתהילה להעמיד בהמותיו בחצר השופטין כשיתר הרשב"ם, ז"ל. "אבל בכל שאר מקומות היכא דלא איתבריר לו כמאן עביד אמר' המוציא מחבירו עליו הראייה ולא מביעיא היכא דמסתפקא לו בגויא שעבדה היכי הוה כגון לעיל (לב): דאמר דעתית לי סהדי למור ואיתיה להה סהדי למור דאמרין היכא דקיימה ארעה תיקום, והא נמי אמר' לעיל (נז): דאיכא דקפדי ואיכא דלא קפיד ספק ממון לא קולא המוציא מהריה עליו הראייה וכו'". ורק פריש התורה חיים שם ד"ה גבי ממוני) בפשיותו, ז"ל. "גבי ממוני לא קולא, נרא דהינו דמוקמין הרכע ביד בעליו הראים דכיוון

۲۷۱

עליל. נוראה ודרכם אידייר ש勃勃 עאנזען אונז מהול לן, בענן שלא היה דורך השובנה על הפערת הפשיטוים, בנאן שנותן ביד הפשיטוים תן לשלט חן מחול, ואחר שפצעו מה שימולו אמר און מהול לן, אונז שין השמהה. מסאי'ר באום נון מהולין בושה ופערתין בעי' שיחולין, והשבה הא נון מהול לן, צוואר השםטה. עוזר נואם דאס בעניד צעטנו בקס מונן דרכן דרכן שוחולן לו ואמר און מהול לן, דנאן אונז שין השמהה. הדא און יושט מלסבור גאנז, וואיזה מלסבור בעי' פיטר הונגערבן, כי אל יטלוי להנטט מוכן אופרטה לאם דברי באַז לאחוה אונטס עלי.

וְהַבָּשָׂר

כתר הנילה

תוויל ג'ם דג מ'ג ע"ב מומודת כתף י"ר. י. פ. מילוט זדבן סימן ט"ג.
ג. מטל נמוכות סלען^ה, מומוקים דין י"ג. י. מקול נסמן ט"ז
טבנין דג י"ג.

עמוקי הטענה

א"ג. קיימן

זידושי רעכ"א

ו-ב' יונתן, וככיו יונתן הילן. ב' יונתן נזכר בפירושים מהלכתיים ועיוניים (ולא עשוישם) ס' כ' פ' מילוי: שם בש"ה א' יה' יון. ומורשתם חול' י. יונתן, וככיו יונתן הילן. ב' יונתן נזכר בפירושים מהלכתיים ועיוניים (ולא עשוישם) ס' כ' פ' מילוי: שם בש"ה א' יה' יון.

שלחו ערד השלים <מבדורת פריעדמאו> - יט ח'ו"מ א א - צי קארו. יוסף בן אפרים עמנואל מס' 252 נוטטה ג'י' בוגרת אוניברסיטת הרכבת

Limitations of the Presumption of Ownership

Even in cases where Bais Din cannot establish the facts, if the owner knows the facts are against him, he may not utilize his leverage as a muchzak (possessor/presumed owner) to get the better end of a deal. Doing so is tantamount to theft. [“Winning in bais din does not make you right” if you are misrepresenting or hiding the facts.]

הנידונים בדין המוציא מחייב עליון בראש

ש"ע סמ"י ב' סעיף ו'
המזהב שב"ד מסופקים במימון שהוחזק בו, אם הוא יודע"פ אמת שאין
שלו הירג' גול בדין. ואסור להשתמש בהוצאותיו לבוכן לצד השני לפשר או לוותר
הירג' גול בדין.

עין מישבעת
נרד מוצואה

ליקוטי ריש

הנאנל חנוך

27

באותם הימים עזק
כינן דלא ריעיך אהוידי מלהטן לא פילקן לא קדרון. ווב' המזכיר
ו' בוניגן, ואוקטן טרכטער חמם ווועדה ד מיטון אונדרט לנטען גולדען
אונדערן אונדערן. (אוכן) טאנציג דילעה בלינגן ואונדרט לונן הנטה דיאו מונטה
לונן גוינטן אונדערן אונדערן ייד עבריה אללא אם חנן לדע ק' ווועה ק'

תלמוד בבלי, עז ובהדר - כ בבא מס' ייא תלמיד בבלי עמוי מס' 55 מהותesp עז' תבונת אונאך בחכמתה

Even in true cases of doubt, where the standard of presumption of ownership applies, there are times when the owner/possessor is accountable by the "standards of Heaven", i.e. he is morally compelled to pay.

משנה וגמרא ב"מ. לג. ותוספות שם ד"ה התם לפעמים יש חיבור לצאת די' שימות" אפיקו במקומות ספק, וכגון שהוא עשה איסור גול ווי' ז' נולד הספק, או שפצע במינו חבירו במקום שה' עלי' לדקה.

MISHPITEI HAMAMON

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

טסורת האש"ס
אם חטיפות

- (6) ג' (ב' ב' ב' ב')
- (7) ג' (ב' ב' ב' ב')
- (8) ג' (ב' ב' ב' ב')
- (9) ג' (ב' ב' ב' ב')
- (10) ג' (ב' ב' ב' ב')
- (11) ג' (ב' ב' ב' ב')
- (12) ג' (ב' ב' ב' ב')
- (13) ג' (ב' ב' ב' ב')

**הנחות מחרב
דינובות**

ליברטי רשי

ליכם פמייר כי מה מילן נוינו שאר
נא קאמפ, גומילוח ווון דהמר טעמון
רוכסן מקרקה תעלאמֶן סטראן לילגֶן
ליכם לאילס למאכָה מאכָה מאכָה: בְּיַחֲדָה.

משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותה אמר רב

ב' ב' ברירין ז' י' ב' מהורה מטפין
וכ' ד' ט' (לא) דקינה ר' אהן נומפה
ממיר ומתקל' קמר ל' ממכסה מטפין ס'
סכללה כל' סחדוילו ס' ח' מר' שלש ר'
ה' ח' ק' פ' ש' ו' י' א' ד' ב' ר'.

גלאיון הש"ס

א. טבלי. פיר
ב. בין פ"י מטה
דמל' שטוח
ג' חטן דיה
ד. כי אכלה הא
ה' שאן שיבת
ו. גודל נון גאנ
ז. עט פירן קרכטס גרא
ח. קעל פון קאנטן:

רְבִינוֹ נָשִׁים

נלי > עוז זה
זבן ג"ל, אם יש מצחיה

תלמוד בבבלי **34** הופס ע"י תכנת אוצר החכמה עוז והדר> - כד בבא בתרא תלמוד בבבלי **34** הופס ע"י תכנת אוצר החכמה

In scenarios where there is no loss at all to the owner/possessor, he may be compelled to forgo his rights for the benefit of another.

לא חסר כלום וחייבו יהנה,

חחן משפט יב הלכות ריבעים

מאות עינים

פְּלָמָג עַמּוֹ כִּי יְהָ וְסַלְמָה טַעַמְתִּי וְעַמְתִּים מְלָמָדָה יְסַפֵּר לְמַעַן שָׁוֹן
בְּבוֹשָׁב דָּן בָּרוֹ. כִּי מַה כְּנַמְכָה לְפָנֵי הַלִּין סָהָה כְּלָלָה וְעַמְתִּים כְּדָין
וְזָכְרָמָמוֹ: סְעַדְתָּה "הָיָן" וְאֶתְנָי רְדֵשָׁי לְהַזְּרִיאָה הַדָּין דָּרוֹק מְתָחָת יְדוֹ
בָּרוֹ. וְכָלְתָה "הָיָן" שָׂם זָהָב מְתָחָת כָּל "קַיִם" וְהַדָּבָר כָּל הַזָּהָב וְגַם
מְכֻלָּס רְקָמָת דָּלָגָה נְפָלָה פְּלָמָג פְּלָמָג פְּלָמָג רְקָמָת
מְקֻמָּס דָּלָגָה נְפָלָה כִּי לְבָנָה כְּמַתְנָה גְּנוּמָה
וְבְּגִבְרָה עֲמָדָה בְּאוֹרָה הַזְּעָמָה וְעַמְתִּים
כְּמוֹ שְׁלָמָה דָּלָגָה נְפָלָה טָמֵם וְטָמֵן לְהָסָר
וְלָגָה תְּמָדָדָה וְתְּמָדָדָה, וְעַמְתִּים עֲדָמָה דָּלָגָה,
וְפְּמָמָס עַמְתִּים פְּלָמָגָה, נְכָבָל וְכָבָל דָּלָגָה
וְשָׁעָר דָּן, וּרְכָל כָּל קָנוֹת תְּכִנָּה יְכָל
לְפָטָם דָּלָגָה נְכָבָל דָּלָגָה דָּלָגָה:
אַחֲרָה שָׁאַנוּ דָּיִן רְדֵשָׁי
וְיַיְשָׁלָא בְּמוֹשָׁב דָּיִן
הַחִיב בֵּית דָּיִן שְׁבוֹעָה
תַּת דָּיִן לְעֹשָׂות פְּשָׂרָה
וְשָׁבּוֹעָה. וְלֹאָן דִּין דָּיִן
מְסֻכָּמָה דָּלָגָה נְפָלָה עַל פִּי
כְּלָמָחוֹן וְלֹאָסָס מְלָקָט.

בממון היחסים חזין מן הדין כדי ² להשקרים ממוריכות.
לגוזר ולהחרים שתפקידם הפונה ושלא יוכלו היחסים
למחות כשבירלו.

לעשוהו דין כעין פשרה במקום שאין הדבר יכול להתברר (ז' ראיינו רשי לזהיא הינו תלות מחתה ידו כל' גבר).

וְיַדְעָתָם וּמִקְרָרָתָם (ז) חֲדֵשׁ כְּבָשָׂעָת פֶּרֹג הַמְּלָכָה וְאַבְנָת טָמֵן פֶּלְגָּה דָּרְבָּת (ח) אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִשְׁׁמָרָת יְהוָה בְּנֵי צִוְּנָה וְגַם-דַּיְמָר (ט) מִלְּפָנֵי בְּנֵי-צִוְּנָה.

בארור הנג'אי
ו. ואין ביד. כך נ"ט על שלם דומיטיאן כו' ופס לול מלטה כו'
פספס מלחמות אדן כו': ס. יש וולקן. ר' המת' ג'ז' כ. ופס כפ' ג'ז'
, ווין רול'ס' יג' יכ' בס' וס' וס' ז' (לוקין) וו' מלחין. מיל' פ' ג'ז'
יכ'ם (ע' כ' מ') במוות, ומי' ט' (ע' ח' מ') מלחין, וככל הלאה ס' ג'ז' זוקן
עלים דוחמיה, ושב' ג' ז' נמיין קפ' ט' פס' פ' ג'ז' ד'. (פ'ג'): סעיף
ד'. יש ביד ביד. קודם מ"ז:

גארה גולדמן

סתמן כל הדמויות כללו מורים אלו כבדיעיות רויות לנכונות פקירה כמי
איגריה גניזה (גניזת מעם) (גניזת דעים), אך הם מושפעים נסוב
מצח הפתולות ומפיקותיהם הומם עד דאס מגולמים למולן מודר ממכרו מז

כט"ס [ק"ש"כ]:

כיאור תפריא

יאיר הילמן

אמרי ברוד

זידוש רעכ"א

שלוחן ערוד השלים (**מהדורות פרייעדמאָר**) – יט ח'ו"מ א' (א - כז) קאָרוּן, יוֹסֵף בָּנוּ אֶפְרַיִם עַמְּדוּ מֵסָעָה 151 הַזָּדְפָּס ע"י תְּבִנָּת אַוְצָר הַחֲכָמָה

רמ"א סימן י"ב סעיף ב, פ"ח שם סק"ו
נחלקו הפסוקים אם "כ" כפוני להתנה לפנים משורת הדין במקומות שנראה לעיניים
שווינו לשלשות זו וזו, ר' שרב"ח פסק ברכ"ד שרווחי גור וגיהוגי ברל רה' הדין

The Poskim disagree whether a Bais Din can force a party to act lifnim mishuras hadin – beyond the letter of the law – when it is clear to the Dayanim that it would be the moral imperative. Pischai Teshuva cites the Bach that all Batei Din do in fact enforce a standard of lifnim mishuras hadin.

קצתו ההורגן

שוכן עירוני אבַּת אֶת אֲזֹאתוּ עָבֵד עַל אַבְּן שקרוב העשויה להיות שוגג צריכים להדרתו ואחר כך ייפסל ביצד [ט'ו]אזהרו קשור או מתייר בשבת צריכים להדריו שזה חילול שבת מפני שרבי העם אינם יודעים זה וכן אם רואו זה עשו מלאכה בשבת או ביום טוב צריכים להדריו שהווים שבת שמא שוכח הוא וכן המשתק בקביאת תמיד או מי שנעשה מוכס או גבאי שמוסיף לעצמו צריכים העודדים להדריו שהעשה דבר זה הפסול לעזרות שרובי העם אינם יודעים דברים אלו וכן כל ביווצא זהה.

כח אין אדם נפסל בעבריה על עצמו אלא על פי עדים שיעידו עליו שאין אדם משים עצמו רושע.

It is my hope, that after this much time has passed, we will have learned to respect one another's rights, and that we will be able to move forward together.

נחיות המשפט

אשכנזן וראובן • ריאוּבָן

שלוחן ערוך השלם (<מהודרת פריעדמאנו> - כ- ח'ו"מ ב (כח - נ) קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 404הוופס ע"י **תכנת אוצר החכמה**

Ketzos Hachoshen and Nesivos Hamishpat disagree whether "chezkas mamon" (presumption of ownership in monetary law) follows the regular principles of chazakah [other Halachic presumptions] [Ketzos] or is in a category of its own [Nesivos].

מחלוקת קצח' ח ונתח' מ' בסימן ל"ד בענין חזקת ממון
קצח' סק"ה המבואר שמדובר החזקה ממון לשאר חזקות. ובונחה' מ' סקט'ו כתוב להלך שחזקת ממון אינה
דומה להחזקת איסיותו וע' במשובב נתיבות סימן ע' על סק"ד שתמוה על דעת הנתייבות המשפט ד' כל
ההיבשות מחייבת אדריך יונקי' ומברך' כל הלויל?

שאלת פט

אף על גב שהוא עומד וצוחה, אינו אלא כזווח על ביתו שנפל. דהיינו איתא בהדייה התם דף כ"ד [ע"ב] רבא הוה שקליל ואזיל בתיריה דרכ נחמן בשוקא דגולדאי, ואמרי לה בשוקא דרבנן, אמר ליה מצא כאן ארנקי מהו, אל הרי אלו שלו. בא ישראל וננתן בה סימן מהו, אמר ליה הרי אלו שלו. והלא עומד וצוחה, נעשה כזווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים. הרי מכיון דכל שהוא במקומ שרבים מצויים שם כגון שוקא דגולדאי דרוב גוים היו מצויים שם, הרי אלו שלו, אפילו עומד וצוחה אינו אלא כזווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים:

ואף על גב דאהא דעתך התם בדף כ"ד ע"או וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר המצל מן הארי ומן הדוב ומן הנמר ומן הברדלס ומן זוטו של ים ומשלוליתו של נהר. המוצא בסרטיא ובפלטיא גдолה ובכל מקום שהרבבים מצויים שם הרי אלו שלו מפני שהבעליים מתיאשין מהם. כתוב הרא"ש נסימן ט ז"ל, האי מתיאשין אסטרטיא ופלטיא ורבים מצויים שם קאי. אבל איןך אפילו עומד וצוחה נעשה כזווח על ביתו שנפל עכ"ל, הרי משמע שלא הוא כזווח על ביתו שנפל, אלא Cainik כגון זוטו של ים וכור. אבל באסטרטיא ופלטיא ובמקומות רבים גוים מצויים שם, לא אמרין דהו כזווח על ביתו שנפל^a:

ובן משמע נמי בדברי הטור חור"מ סימן רנ"ט נס"ן דלא אמרין נעשה כזווח על ביתו שנפל אלא בזוטו של ים וכור, אבל באסטרטיא

באחד שאבד ממנו על הדרך ארנקי ומוות, בתוכו, במקום שבו גוים מצויים שם, שהיו נסועים מן היריד הרכה גוים, גם מקצת יהודים היו נסועים, ומצאו ישראל. ונודע אחר כך שמצאו ישראל, בא זה ותובעו שיחזר לו אבידתו, ונตอน סימן בארנקי, וגם נתן סימן במנין המעוות שבתוכו, וזה טוען שמצאו במקומות רבים גוים מצויים ואינו חייב להחזיר. חור זה וטען שמצאו קודם אבידתו, שהרי היה עומד וצוחה ורודף אחר אבידתו, וחור לאחורי הוא וכמה אנשים עמו שהיה מתחפשים על הדרך, והוא חקרים מן כל העוברים אחריהם מהעיר אם לא מצאו הארנקי, וכל היום ההוא היה חוקר ודורש אחר אבידתו כדיו לכל, אם כן מצאו זה קודם שנתייאש וצריך להחזיר:

(תשובה, ודאי אם מצאו ישראל זה קודם שהרגיש זה שנפל הארנקי ממנו, כגון שהיה הולך אחריו בסמוך לו, ומיד שנפל ממנו הגביה זה שהלך אחריו את הארנקי, ולאחר כך כשהרגיש זה שנפל ממנו הארנקי וצוחה על אבידתו כבר היה ביד המוצאו, צריך זה להחזירו, כיון שהגביה הארנקי קודם שידע זה שנפל ממנו, הרי באיסור בא לידי, כרמסיק בפרק אלו מציאות [כ"מ] דף כ"ב [ע"ב] דקיימהلن כאבוי יושם שלא מדעת לא הרוי יושם, וצריך להחזיר לו. אבל אם לא מצאו אלא עד אחר שידע זה שנפל ממנו שהוא ממשב בכיסו, והרגיש שאבד ממנו הארנקי וצוחה על אבידתו ורודף אחריה אז מצא זה הארנקי, אינו חייב להחזיר לו, כיון שאין גוים מצויים שם ודאי נתיאש,

^aצמח צדק סימן פ"ט - אם כופין על פניהם משורת הדין בדברים מאיר להוכיח דקי"ל וכופין על פניהם משורת הדין, ואפיו לדעת החולקים י"ל דעת פ' כיפין לה בדברים.

Tzemach Tzedek discusses the parameters of enforcing lifnim mishuras hadin. He suggests that all agree to "verbal enforcement" i.e. Bais Din shall strongly insist that the parties do so, even if they don't actually force them to.

שו"ת צמח צדק סימן פ"ט - אם כופין על פניהם משורת הדין בדברים מאיר להוכיח דקי"ל וכופין על פניהם משורת הדין, ואפיו לדעת החולקים י"ל דעת פ' כיפין לה בדברים.

קיה ע"א חייב בכא לצאת ידי שמיים^ג, וכיון דחוינן דהו כIFY להו להני כדאיתא סוף פרק האומניין נב"מ פג ע"א, גם אנן כייפינן למייעבד לפנים משורת הדין אם היכולת בידו לעשותות וכו'. וכן פסק ראה"ן נב"מ ע' ע"ד ואבי העזרי דכייפינן להו לעשותות לפנים משורת הדין. ותו התם במרדיי אהא דרבא הוה שקליל ואזיל בתורה דרב נחמן בשוקא דגלאדי וכו', אמר ליה מצא כאן ארנקי מהו, אמר ליה הרי אלו שלו, ומסיק געשה צוחה על ביתו שנפל. כתוב המרדכי זוז"ל, נראה לראייה"ה הא דלא כייפינן התם לעשותות לפנים משורת הדין, אפשר שהמורצא היה עני ובבעל אבידה היה עשיר עכ"ל, הרי מבואר וכייפינן על לפנים משורת הדין^ה:

ואף על גב דהרא"ש כתוב הרך דרב יהודה הוה שקליל ואזיל בתורה דמר שמואל וכו' ומיתתי הא דאמר רב יוסף והודעת להם זה בית חייהם, את הדרך זו גמilot חסדים וכו', אשר יעשו זו לפנים משורת הדין וכו'. וכותב זוז"ל, לאו דכייפי ליה, דין קופין לעשותות לפנים משורת הדין עכ"ל. נראה לי כתוב כן אלא דין קופין בשוטין, אבל בהורדת נכסים מורה וכייפינן, כיוון דנקט לשון חיב להחזיר. וכיון דמצינו נמי בסוף פרק דהאומניין ברכה בר רב חנן דתברו ליה הנהו שקולאי חביתא דחמרה וכו' דא"ל רב הוב להו גלמייהו, א"ל דין ה כי, א"ל אין למען תלך בדרך טובים וכו', הרי קאמר ליה הדין ה כי משמע דלפנים משורת הדין הו נמי דין, וכיון ذكري ליה דין ודאי וכייפינן

מתיאש, אבל אי מצאו קודם שידעו הבעלים שנפל מהם, לא היו שרי אפילו במקום שרובן גוים מצויים שם, משום דבאיסור בא לידם. אבל אין מצלם מן הארי וחוטו של ים וכו' הוה צוחה על ביתו שנפל. ואפלו מצאו קודם שידע זה שנפל ממנו שרי, משום דרchromana שRIA. ולכך הטור ח"מ נמי לא כתוב דעתשה צוחה על ביתו שנפל, אלא דוקא במציל מן הארי וכו' ובצוטו של ים, והთם שרי אפלו במציא קודם שידע זה שנפל ממנו, אבל במציא במקום שרוב גוים מצויים, לא שרי אלא היכא שמצא אחר שידע זה שנפל ממנו אבל לא בקדום לכן, דזיל בשיטת אבי הרא"ש ז"ל:

אבל מכל מקום לכלי עולם אי מצאו אחר שידע שנפל ממנו והוא במקום שרוב גוים מצויים, שרי אפלו ביש בו סימן, משום דודאי מתיאש, ואפלו עומד וצוחה אינו אלא צוחה על ביתו שנפל כרב נחמן בשוקי דגלאדי:

אבל מכל מקום נראה אם זה שמצא הארנקי עם המעות משום לפנים משורת הדין, וכייפינן אלףנים משורת הדין. דההכ כתוב המרדכי [סימן רנו] אהא דאמר בפרק אלו מציאות נ cedar ע"ב] רב יהודה הוה שקליל ואזיל בתורה דמר שמואל בשוקא דבי דיסא, אמר ליה מצא כאן ארנקי מהו, אמר ליה הרי אלו שלו. בא ישראל ונתן בה סימן מהו, א"ל חיב להחזיר. ומסיק לפנים משורת הדין וכו'. כתוב המרדכי [ב"מ סי' רנו] זוז"ל, ואשכחנא נמי פרק הגוזל בתרא נב"ק

ל יתר עיון

ד ועי' ברשב"א ובריטב"א מובא בשיטתם^ק שעמדו בזה. ובחדושי רעכ"א.
ה אולם עי' בית הלוי ח"ג סימן מה שהוכיח מהטוש"ע סי' רנט דבוצטו של ים אין משום ועשית הייש והטוב. ודלא כרמ"א סעיף ו' דגם בוצטו של ים אייכא לפנים משורת הדין, וע"ע בمعין החכמה ובחי' רעכ"א סי' רנט בש"ק סק"ג דין דברי רכינו כאן. ועי' שות' מנחת יצחק ח"ה סי' קכ"א.

ליה לעצמו ודודאי אינו חייב להחזיר, دائ לאו הци אלא חייב להחזיר הוה סתירה למה שאמר ליה הרי הוא שלו כמפורט ליה באמת אחר כך תרתי, ואם כן הוא דקמבעיא ליה בא ישראל נתן סימן מהו דקاري ליה Mai Karri ליה, אמאי לא הוה פשיטה ליה دائ אינו חייב להחזיר כיון שכבר אמר ליה מר שמואל הרי הוא שלו:

אלֹא נראה ליישב הדמי פירוש סוגיא זו, תחלה קא מיבעייא ליה מצא כאן ארנקי מהו אם חייב להזכיר או לא, אמר ליה הרי אלו שלו מפני שרוב גוים מצויים שם. חזר וקא מיבעייא ליה בא ישראל נתן בה סימן מהו אם צריך להחזיר לפנים משורת הדין או לא. אפשר דאפשרו לפנים משורת הדין אין צורך ציריך להחזיר משום דגם לפנים משורת הדין יש חילוק כמו שמלחין התוספות שם בד"ה לפנים משורת הדין וכו', והיינו دائין צריך לעשות לפנים משורת הדין אלא היכא שאחרים חיכים מן הדין והוא פטור מן הדין אז צריך לעשות לפנים משורת הדין, כגון רבינו יeshumal ברבי יוסף דהוה זקן ונינו לפיו כבודו, וגע בההוא דהוה דרי פתכא דאופי דמייתי באלו מציאות דף ל' ע"כ, אבל היכא דכולי עלמא פטוריים אינו צריך לעשות אפילו לפנים משורת הדין. אלא שמל מקום מסקי התוספות שם היכא דלית ליה פסידא צריך לעשות לפנים משורת הדין אפילו במקום שכולי עלמא פטוריים, יעווין שם בתוספות דהמי כתבו לפי המסקנה. ולרב יהודה ההוא קא מיבעייא ליה הא מילתא, כיון דכולי עלמא פטוריים אינו צריך להחזיר לפנים משורת הדין, או שמא כיון דלית ליה פסידא צריך להחזיר לפנים משורת הדין אף על פי דכולי עלמא פטוריים. אמר ליה חייב להחזיר, וכיון ששמע רב יהודה מר שמואל אמר חייב להחזיר, משמע ליה מדאמר לשון

עליה, אלא دائן קופין בשוטין, אבל בהורדת נכסים כייפין. או אפשר דאפשרו בהורדת נכסים לא כייפין אבל בשמטה כייפין, כדישכחן בחילוק בין שכואה דאוריתא לשכואה דרבנן, דקאמר בפרק שכועת הדיניין [שבועות] דף מ"א [ע"א] ולמר בר רב אשידאמר בדוריתא נמי מפכין, מי אייכא בין דאוריתא לדרבנן, אייכא בגיןהו מיחת לנכסים, בדוריתא נחתנן לנכסים, ברבנן לא נחתנן לנכסים וכור'. ופרק ולרבנן דפליגני עליה דרב יוסף ואמרי בדורנן לא נחתנן לנכסים Mai עבדין, משמתין ליה וכו'. הביאו הטור ח"מ סימן פ"ז. הרי מצינו שלא כייפין בהורדות נכסים אבל כפין בשמטה. ושפיר איתך לן למיר דלא פליג הרاء"ש אבל הנה פוסקים דמייתי המרדכי ראנ"ז ואבי העזרי ורבבי"ה דכייפין אלףנים משורת הדין. והוא דכתב דלא כייפין, היינו שלא כייפין בשוטין ובהורדה נכסים, אבל כייפין בשמטה. וכן פסק מ"ז בכ"ח בטור ח"מ סימן י"ב דכופין על לפנים משורת הדין.

ובdry שלא יהא בית מדרשי בטל بلا חידוש אמין דאית להוכיח מההוא סוגיא דיש לכוף להחזיר אבידה משום לפנים משורת הדין. דהמי איתא התם דף כ"ד רב יהודה הוה שקליל ואזיל בתורה דמר שמואל בשוקא דברי דייסא, אמר ליה מצא כאן ארנקי מהו, אמר ליה הרי אלו שלו. בא ישראל נתן בה סימן מהו, אל' חייב להחזיר. תרתי אל' לפנים משורת הדין, כי הא דאבה דشمואל וכור' ואהדרנהו למריינו לבתר תריסר ירחוי שתא לפנים משורת הדין. ואיך למידך כיון דאהא דאמר ליה חייב להחזיר קשיא ליה תרתי בסותר את דבריו הראשונים שאמר הרי הוא שלו, אם כן מתחלה Mai קסביר דקמבעיא ליה בא ישראל נתן סימן מהו, אמאי לא קPsiיט

IN-DEPTH BUSINESS HALACHA CURRICULUM

MISSION

*To facilitate and provide a framework
for the frum businessman to gain the
in-depth halachic knowledge he needs for
contemporary business dealings.*

*Through increased knowledge and guidance,
Yorucha will elevate the frum public's
adherence to halacha as it pertains to
choshen mishpat and standard business
practices.*

What

This ambitious project will harness the collective expertise of a team comprised of advanced talmidei chachamim, experienced, seasoned Dayanim, that are well versed in corporate practice and common business norms.

Collaborating with a talented group of editors and writers, they have created a syllabus and curriculum of study, with accompanying shiurim and personal guidance, enabling participants to have the tools to proclaim with confidence, "Yes. Nossasi venosati be'emunah!"

How

The core curriculum is segmented in modules, and can be learned as an individual self paced; or, participants can join chaburos coordinated by the Bais HaVaad for those that desire group study. Page by page, step by step, the learning will be facilitated with a daily audio "Blatt shiur" guiding the participant through the sources as well as a weekly video shiur presented on each topic by Dayanim that will share fundamental and practical applications of the sugya covered.

Daily practical Q&A applications of the subject matter will be offered alongside through the Business Halacha Daily series.

Why

As participants amass a broad and deep knowledge on an academic level directly from the source – coupled with real life scenarios presented by experienced Dayanim – they will acquire the clarity to determine not only what is a **שאלה**, but, more important - why.

Only through **עמלות בתורה** – understanding the fundamentals of the subject – can one truly appreciate and internalize what defines right and wrong.

Fulfillment and satisfaction in the realm of the divine is like no other. A mesayem masechta revels in the transcendent feeling of his accomplishment. Truly sublime and the envy of his peers.

Contemporary businessmen have their own, unique, 'siyum hashas' at the completion of Yorucha curriculum. It is the moral imperative of a frum yid, and now accessible to all.

The *hadran alach* of Yorucha is the ultimate badge of honor and medal of distinction for the businessman of our times.

Similar to a sofer who, with his intensive knowledge of hilchos safrus, is confident and secure in the propriety of his profession; so, too, businessmen will gain the peace of mind knowing with conviction that they ply their trade *be'emunah uveyosher*.

Core Curriculum

(subject to change)

YEAR ONE

PART I

Business Halacha Fundamentals

Elul 5780

- Dina D'malchusa Dina- 2
  - › Obligation to Adhere to Civil Law
  - › How Civil Law Impacts Agreements Between Two Parties
- Common Business Practice & Minhag Mevatel Halacha - 2
  - › What Constitutes a Minhag
  - › How Minhag Impacts Employment, Tenancy, Partnerships and Real Estate Deals etc.

Tishrei 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Business and Employment on Chol Hamoed

PART II

Setting Up A Kosher Business

Winter 5781

- Introduction to Choshen Mishpat and Business Halacha -1
- Gezel - 2
- Gezel Akum -1
- Ta'os and Mate Akum -1
- Geneivas Da'as - 2
- Acceptable Marketing - 2
- Headhunting - Recruitment and Ma'arufia - 1
- Halachos of Employment - 2
- Hiring, Employment Agreements and Salary Structures - 1
- Hiring Jewish - 1
- Halachic Deals and Documents - 3
  - › Understanding Asmachta
  - › Agreements and Kinyan Devarim
  - › The Halachic "Agreement Validation" Clause

- Non-Competes and Non-Circumvent - 1
- Partnership Structuring - 2
- Corporations, Trusts and Legal Entities - 1
- Hasogas Gevul and Competition - 2

Nissan 5781 (Expanded Yom Tov Edition)

- Corporate Chametz - The Issues and Solutions
- Isurei Hana'ah

PART III

Maintaining A Kosher Business

Summer 5781 - Commitments and Kinyanim

- Kinyanim Expounded - 2
- Mi Shepara, Mechusar Amana etc. - 2
- Situmta - The Kinyanim of the Marketplace - 1
- Ona'ah - 2
- Mekach Ta'os- 4

Summer Break 5781 (Special Edition)

- Tzedaka and Maaser
  - › As a Business and Individual

YEAR TWO

Elul 5781 - Maintaining a Kosher Work Environment

- Yichud in the Workplace - 2
- Interaction With the Opposite Gender - 2

Tishrei 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Websites and E-Commerce on Shabbos an Yom Tov

Winter 5782 (Leap Year) - 1st Semester

- Loans and Guarantees - 2
- Ribbis 101/The Basics - 4
- Insurance Issues - 1
- Brokerage - 2
- Lashon Hara in Business - 2
- Legal Holidays and Chukos HaGoyim - 1

Winter 5782 - 2nd Semester - When Things Don't Go As Expected:

- Bais Din - 3
- Din and Lifnim Mishuras Hadin - 2
- Arka'os - 2
- Quitting, Firing, and Severance - 2
- Partnership Dissolution - 2
- Collections - 2
- Bankruptcy - 1

Nissan 5782 (Expanded Yom Tov Edition)

- Maintaining a Facility on Pesach

Summer 5782 - Final Testing and Review

YEAR THREE & BEYOND

Choshen Mishpat Supplemental Track

- More In-Depth and Intricate Learning of Many of the Abovementioned Topics
- Nizkei Shcheinim
- Mazik, Garmi, and Halachic Torts
- Hashavas Aveida
- Mitzva of Lending
- Yerusha and Trusts
- Trustees and Executors
- Shomrim and Fiduciaries
- Shluchim and Agents
- Harsha'a and Power of Attorney
- The Shibuda D'Reb Nosson Law
- Hefker
- Pruzbul

Industry-Specific Tracks and Supplemental In-Depth Track

Real Estate Track:

- General Real Estate
- Bar Metzra
- Acquisitions and Ani Hamehapech
- Lo Sachmod
- Brokerage
- Landlord/Tenant
- Zoning Laws
- Rent Control and Evictions
- Fix and Flip
- Administrations and Boards

HealthCare Track:

- Shabbos and Yom Tov
- The Kosher Kitchen
- Employment Training
- Facility and Housekeeping
- Compliance and Fiduciary
- Partnership and Employment
- Medical Issues

Finance and Ribbis Track:

- Introduction: Understanding Ribbis
- Ribbis of Non Jews and Mumar
- Foreign Currencies and Commodities: Se'ah Bese'ah in Today's Marketplace
- Corporate Lending & Borrowing
- Credit Unions - Ownership in Ribbis Entities
- Credit Unions: Paying Ribbis by Court Order
- Pesika: Deposits & Price Guarantees
- Tarsha- Paying for Credit & Early Bird Specials
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Non Jew's Loan
- Arvus & Ribbis: Cosigning on a Ribbis Loan
- Differentiating Between Expenses & Interest: Defining the Two

- Ribbis in Partnerships
- Ribbis in Contracts - Capital Calls and Late Fees
- Deal Syndication and the Real Estate Process From Negotiation to Closing
- Ribbis as a Knas: Fines & Penalties
- Purchasing Tax Liens and Mortgage Bundles
- Using a Purchased Item When the Sale was Reversed
- Selling Conditional on Reversing the Sale
- Ribbis Responsibilities of Lawyers, Brokers, and Witnesses
- Review of Ribbis Fundamentals
- Hard Money Loans & Heter Iska - Kulo Pikadon; Chatzi Milve
- Heter Iska- The Approach of Reb Moshe Feinstein
- Heter Iska Klali and Loans Specified to be Al Pi Heter Iska
- Ribbis Mukdemes - Ribbis MeUcheres
- Ribbis Devarim
- Defining Ribbis: Gifts, Favours and Charitable Donations

Yorucha Deliverables & Supplements

In-depth "Ma'are Mekomos" source booklets

Accompanying audio daily "Blatt shiur" clearly explaining sources

Weekly video "from the field" application of materials learned, presented by Bais HaVaad Dayanim

Daily Q & A - Business Halacha Daily posts

Review, testing, and accreditation

